

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Michala Mazance v právní věci **žalobce M. L.,** proti **žalované České správě sociálního zabezpečení**, Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ze dne 16. 8. 2002,

takto:

I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 16. 8. 2002, **se zrušuje** pro vady řízení.

II. Věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

III. Žalobci se právo na náhradu nákladů řízení **nepřiznává**.

IV. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Dne 7. 8. 2002 byla žalované doručena žádost žalobce ze dne 31. 7. 2002 o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politických vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále též „zákon“). Žalobce tuto žádost odůvodnil tím, že vydáním osvědčení Ministerstvem obrany ze dne 7. 6. 2002 na něho přešlo jako na pozůstalého syna právo po zemřelé matce M. L. na poskytnutí jednorázové peněžní částky z titulu účastníka národního boje za osvobození;

zároveň učinil čestné prohlášení, že jeho matce nebylo nikdy poskytnuto odškodnění jiným státem za příkoří jí způsobená a ani nikdy za svého života neuplatnila žádné nároky v našem státě u kteréhokoliv orgánu žalované. Rozhodnutím žalované ze dne 16. 8. 2002 byla žádost žalobce zamítnuta. Žalovaná své rozhodnutí odůvodnila tím, že žalobci nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky nevznikl, protože jeho matka, z důvodu jejíž účasti nárok uplatnil, v tomto národním boji za osvobození nepadla, ale zemřela až po skončení účasti v národním boji za osvobození dne 17. 1. 1978.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas opravný prostředek. V něm poukázal na prožité útrapy rodičů i jeho samotného související s židovskou národností matky, na otcovu internaci v koncentračním táboru a ukrývání matky i jeho. Tyto útrapy podle žalobce vedly Ministerstvo obrany k vydání osvědčení, v němž byla doba ukrývání matky uznána dobou její účasti v národním boji za osvobození jako československého politického vězně. Žalobce z ustanovení § 6 zákona č. 255/1946 Sb. dovozuje, že tím, že příslušné osvědčení bylo vydáno jemu jako pozůstalému synu, přešla na něho práva jeho zemřelé matky.

Žalovaná ve svém písemném vyjádření poukázala na to, že žalobce nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky uplatnil dne 3. 12. 2001 a to jednak z titulu své vlastní účasti v národním boji za osvobození a dále jako syn po svém otci F. L. za dobu jeho věznění v koncentračním táboře, tak i po své matce M. L. za dobu jejího ukrývání z rasových důvodů. Žalovaná uvedla, že o těchto nárocích vydala tři samostatná rozhodnutí a tato rozhodnutí jsou pravomocná. Na druhou žádost žalobce (žádost ze dne 7. 8. 2002) reagovala žalovaná vydáním rozhodnutí ze dne 16. 8. 2002, ačkoliv neexistoval žádný právní důvod k jeho vydání, neboť ve věci již bylo pravomocně rozhodnuto. Žalovaná proto navrhla soudu, aby řízení zastavil pro překážku rei iudicate, popřípadě aby zrušil napadené rozhodnutí jako nicotný akt.

V daném případě jde o věc, která na Nejvyšší správní soud přešla podle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) z Vrchního soudu v Praze. Podle tohoto ustanovení Nejvyšší správní soud ve věcech neskončených vrchními soudy, v nichž byla přede dnem účinnosti s. ř. s. dána jejich věcná příslušnost, dokončí řízení zahájená před těmito soudy. V předmětné věci bylo přede dnem 1. 1. 2003 zahájeno řízení u Vrchního soudu v Praze a byla dána věcná příslušnost vrchního soudu, neboť obsahem žaloby byl návrh na přezkoumání rozhodnutí vydaného podle zákona č. 261/2001 Sb. Jde-li o věci správního soudnictví, pak podle ustanovení 129 odst. 2 s. ř. s. řízení o opravných prostředcích, o nichž nebylo rozhodnuto do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona (tedy podle ustanovení upravujících řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu).

Ze správního spisu vyplynulo, že dne 3. 12. 2001 byla žalované doručena první žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky. Žalobce podal žádost formou vyplnění formuláře, v němž zaškrtnutím příslušné části uplatnil nárok jednak jako účastník národního boje za osvobození, a to jako osoba z rasových důvodů se ukrývající na území Československa v době od 8. 8. 1944 do 8. 5. 1945, dále touto žádostí požadoval přiznání jednorázové peněžní částky jako sirotek po účastníku národního boje za osvobození po svém otci F. L., politickém vězni v době od 16. 10. 1944 do 22. 1. 1945 a konečně též požadoval přiznání jednorázové peněžní částky jako sirotek po účastníku národního boje za osvobození, po své matce M. L., osobě z rasových důvodů se ukrývající na území Československa v době od 15. 3. 1959 do 8. 5. 1945. Žalovaná o žádosti rozhodla třemi rozhodnutími. Rozhodnutím ze dne 9. 7. 2002, byla žalobci přiznána jednorázová peněžní částka 60 000 Kč za dobu jeho

účasti v národním boji za osvobození. Rozhodnutím ze dne 25. 1. 2002, žalovaná zamítla žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky, o níž požádal jako syn po F. L., a to z důvodu, že mu nárok nevznikl proto, že jeho otec v národním boji za osvobození nepadl, ale zemřel až po skončení účasti v národním boji za osvobození dne 28. 2. 1999. Konečně dalším rozhodnutím z téhož dne zamítla žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky o níž požádal jako syn po M. L. a to s odůvodněním, že žalobci nárok nevznikl proto, že jeho matka v tomto boji za osvobození nepadla, ale zemřela až po skončení účasti v národním boji za osvobození dne 17. 1. 1978. Proti zamítavým rozhodnutím podal žalobce opravný prostředek k soudu, obě napadená správní rozhodnutí byla pravomocnými rozhodnutími Vrchního soudu v Praze potvrzena (rozsudkem ze dne 29. 5. 2002, č. j. 5A 520/2002 – 8, týkajícím se matky žalobce, rozsudkem ze dne 29. 5. 2002, č. j. 5A 507/2002 – 8, týkajícím se otce žalobce).

Další žádost doručenou žalované dne 7. 8. 2002 opět žalobce podal formou vyplnění formuláře, v němž zaškrtnutím uplatnil nárok účastníka národního boje za osvobození a výslovně uvedl, že nárok uplatňuje jako osoba, na kterou přešla práva jeho zemřelé matky M. L., která byla podle jemu vydaného osvědčení účastnicí národního boje za osvobození a sama za svého života žádné nároky z tohoto titulu neuplatnila. Žalovaná napadeným rozhodnutím ze dne 16. 8. 2002 žádost zamítla; z odůvodnění se podává, že žádost žalobce posoudila jako žádost uplatněnou podle § 1 odst. 2 zákona (tj. jako nárok dítěte, jehož oba rodiče jako účastníci národního boje za osvobození padli nebo jeden z rodičů jako účastník národního boje za osvobození v národním boji za osvobození padl a druhý z rodičů v té době již nežil, pokud ke dni úmrtí později zemřelého rodiče nedosáhlo věku 18 let) a dovodila, že žalobci nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky nevznikl, neboť matka v tomto národním boji za osvobození nepadla, ale zemřela až po skončení účasti v národním boji za osvobození dne 17. 1. 1978.

Žaloba je důvodná.

Zákon č. 261/2001 Sb. zakládá v § 3 odst. 1 nárok na přiznání jednorázové peněžní částky osobám, které vymezuje v § 1 odst. 1 a 3 zákona a které označuje legislativní zkratkou „účastník národního boje za osvobození", vdovám a vdovcům po těchto osobách a jejich dětem. Za účastníky národního boje za osvobození se tak mimo dalšího okruhu osob považují i občané České republiky, kteří se z rasových nebo náboženských důvodů ukrývali na území Československa po dobu celkem nejméně tří měsíců a pokud za tuto dobu již neobdrželi jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 217/1994 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky některým obětem nacistické persekuce (§ 1 odst. 3 zákona). Podle § 1 odst. 2 se zákon vztahuje též na děti, jejichž oba rodiče jako účastníci národního boje za osvobození padli nebo jeden z rodičů jako účastník národního boje za osvobození v národním boji za osvobození padl a druhý z rodičů v té době již nežil, pokud ke dni úmrtí později zemřelého rodiče nedosáhli věku 18 let.

Nárok, jehož přiznání se žalobce druhou žádostí domáhá, je nárokem osoby uvedené v § 1 odst. 3 citovaného zákona, tedy účastníka národního boje za osvobození – matky žalobce, která se z rasových důvodů ukrývala na území Československa a je doložen vydaným osvědčením Ministerstva obrany, o němž žalobce dovozuje, že na něho přešel jako na pozůstalého syna po této osobě, která sama žádné nároky z titulu své účasti v národním boji za osvobození neuplatnila. V této žádosti uplatněný nárok tak není totožný s nárokem, který žalobce uplatnil ve své první žádosti, v níž se domáhal poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 1 odst. 2 zákona, kdy uplatňoval nárok dítěte účastníka národního boje za osvobození,

a o němž bylo pravomocně rozhodnuto zamítavým rozhodnutím žalované ze dne 25. 1. 2002, potvrzeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 5. 2002, č. j. 5A 520/2002 – 8; rozhodnutí o druhé žádosti tak nebránila překážka věci pravomocně rozhodnuté. Pokud žalovaná posuzovala druhou žádost žalobce jako nárok dítěte účastníka národního boje za osvobození podle § 1 odst. 2 zákona, rozhodovala o jiném nároku než jakého se žalobce domáhal a jaký listinnými důkazy dokládal a za základ svého rozhodnutí vzala skutkový stav, který je v rozporu se spisem. Nejvyšší správní soud proto podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. bez jednání napadené rozhodnutí pro tuto vadu řízení zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení, v němž je žalovaná vázána právním názorem vysloveným soudem v tomto rozhodnutí (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

Výroky o náhradě nákladů řízení se opírají o ustanovení § 60 s. ř. s. Úspěšnému žalobci, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů příslušelo, náklady řízení podle obsahu spisu nevznikly, neúspěšné žalované právo na náhradu nákladů nenáleží (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. srpna 2003

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu